

ЗЛАТНАТА ЧАША

chitanka.info

Живеели в едно царство мъж и жена. Тръгнал мъжът на война и казал на жена си, която скоро щяла да има дете:

— Ще ти се роди син и той ще бъде сирак. И наистина жената родила момче и го кръстила Сиротинко.

Пораснал Сиротинко, станал на петнадесет години, а майка му нито веднъж не се засмяла, нито веднъж не се усмихнала.

Веднъж момчето я попитало:

— Мамо, защо никога не се засмиваш?

— Ех, синко, на какво да се радвам?

— Майко, няма вече да търпиш лишения, аз ще работя за тебе — казал синът.

Усмихнала се тогава майката.

— Радост моя — казала тя, — сега вече ще ми прилича и да се засмея.

Тръгнало момчето да си търси щастието. А там наблизко в планината живеели двама братя разбойници. При изгрев-слънце момъкът стигнал до планината.

— Какво дириш тук? — викнали му разбойниците.

— Нищо, като приятел идвам, не като враг. Нямате ли нужда от слуга?

— Имаме. Колко искаш да ти плащаме?

— Аз станах на петнадесет години, плащайте ми петнадесет гроша. Седем ми дайте сега, осемте — на края на месеца.

Дали му братята седем гроша. Момъкът ги занесъл на майка си и рекъл:

— Ето ти, майко, седем гроша, а на края на месеца още осем ще ти донеса — и се върнал пак при разбойниците.

Нахранили го те, напоили го, а после му казали:

— Ела да ти покажем какво трябва да правиш.

А те имали шестнадесет коня. Единият бил много буен — от петмесечен го държали вързан; вече бил петгодишен, а не смеели да го пуснат на свобода.

— Ето ти котел, ето ти вода и огън. Налей вода и нахрани вързания кон. Само че внимавай да не те пребие, буен е — казали му те и тръгнали по грабеж.

А Сиротинко снел котела от огъня, приближил се до коня, отвързал го, сложил му юзда, метнал се отгоре и полетял след

разбойниците. Настигнал ги, шибнал и двамата по веднъж с камшика и препуснал обратно.

Единият разбойник казал:

— Това беше нашият кон.

— Ти луд ли си? Кой ще го възседне? — отговорил другият.

Върнали се те в къщи, гледат — и конят, и котелът са си на мястото — всичко си било, както преди. Легнали си разбойниците.

На сутринта изпратили Сиротинко на извора за вода. Единият от тях заминал с двата коня, а другият се скрил в къщи.

Върнал се Сиротинко и помислил, че и двамата са заминали. Нахранил се той, после свалил котела от огъня, отвързал коня, турил му юзда, метнал се отгоре му и полетял.

Видял всичко вторият разбойник. Тридесет години как грабел и убивал той, а сега целият се разтреперил: „Какво прави това петнадесетгодишно момче? Ами когато порасне, какво ли ще ни сполети?“.

А Сиротинко летял на коня си и забелязал, че единият разбойник води двата коня. Разбрал, че са го проследили, и си помислил: „Свърши се с мене, ще ме убият. Жив няма да ме оставят!“.

А разбойниците пък се страхували от него. Мислили какво да направят, как да постъпят с него. Те му казали:

— Тичай, Сиротинко, донеси вода от извора!

Трябвало да се реши съдбата му: да го оставят ли жив, или да го убият.

По-възрастният разбойник рекъл:

— Да го убием!

По-младият настоял:

— Не, да го направим свой главатар.

Извикали Сиротинко и му казали:

— Бъди ни като по-голям брат, и ние през огън и вода ще минем за тебе!

Сиротинко им благодарил, замислил се и се съгласил. Решили още същата нощ да пируват. Поднесли на Сиротинко възшебна чаша: налят ли в нея вино, златна ставала, налят ли вода, сребърна ставала. Чашата се падала на главатаря.

На сутринта Сиротинко прибрал чашата в джоба си.

Изминал един месец.

Сиротинко отишъл при братята и им казал:

— Дайте ми осемте гроша, да ги занеса на майка си.

— Твои са и парите ни, и целият ни имот. А твоята майка е и наша майка.

Извел Сиротинко своя буен кон, сложил му юздата и рекъл на братята:

— Чакайте ме след три дни, на четвъртия.

— Няма да мръднем оттук — казали разбойниците.

Пристигнал Сиротинко в къщи. Влетял в двора и скочил от коня си.

— Ето, майко, тия пари са за тебе.

Прекарал той с майка си три дни и казал:

— Аз трябва, майко, утре по пладне да замина. Опечи ми хляб за из път.

Опекла майката хляб и разни сладкиши, нагостила го на прощаване. Настъпило и четвъртото утро. Почнало да се зазорява вече, когато Сиротинко излязъл от къщи.

Слънцето изгряло и напекло. Спрял се Сиротинко край един ручей, разседлал коня си и го пуснал да пасе. Извадил кокошка и хляб и се озърнал да види няма ли да се покаже някой, та да не яде самичък. Гледа по едно време — точат се по пътя три коли и след тях — старец търговец. Колите били негови.

— Ела, старче, да хапнем заедно — поканил го Сиротинко.

И тъй като всичко било вече приготвено, той извадил чашата, налял в нея вино и казал:

— Пия за твое здраве, за нашата среща! — Изпил той виното и налял на търговеца. — Пий сега и ти!

А старецът грабнал чашата и я скрил в пазвата си.

— Моя е! — извикал той.

А точно в това време се задал пристава с дванадесет стражари.

Замахнал старецът към Сиротинко. Не се сдържал Сиротинко и го ударил. Закрещял търговецът, а приставът се намесил:

— Защо биеш стареца?

Търговецът викнал:

— Една чаша имам и нея иска да ми вземе!

— Чашата е моя! — казал Сиротинко. — Имам още такива.

Взели им чашата. Дали на Сиротинко три месеца срок и му заповядали да си доведе двама заложници. Ако след три месеца донесе още две такива чаши, ще обесят търговеца за лъжа, не донесе ли, ще обесят неговите заложници.

Пристигнал надвечер Сиротинко при братята. Дотърчали те, помогнали му да слезе от коня. Сиротинко бил тъжен.

— Защо си натъжен? — попитали го братята.

— Най-напред да вечеряме — отговорил Сиротинко, — после ще ви разкажа.

Навечеряли се. Разправил им Сиротинко всичко от край до край и добавил:

— Трябва да отидете вие вместо мене.

— Защо си се разтъжил? Тръгни да търсиш чаши. Пак ще се видим и всичко ще свърши добре.

Тръгнал Сиротинко да търси чаши. Вървял, вървял, пристигнал на разсъмване в едно село и видял една бабичка — вдовица, да преде.

— Майко, в името на майчината любов нека вляза, моля ти се, да си почина, изморен съм. Ще заспя от бръмченето на твоето вретено.

Бабичката се съгласила. Легнал Сиротинко и заспал. Изведнъж чува — бабичката плаче и нарежда. Събудил се Сиротинко — навън било вече пладне — и попитал:

— Защо плачеш? Ако не съм ти драг, кажи, ще си отида!

— Не, синко. Ей в тоя храм, в златен ковчег, лежи мъртъв синът на нашия цар. Всяка нощ оставят по един човек да пази ковчега, но никой още не се е върнал жив. Днес е редът на моя единствен син и аз плача, защото няма да го видя вече.

— Не плачи, ще отида аз вместо него — казал Сиротинко, — само че кажи преди залез-слънце да струпат пред вратите на храма триста тухли и ми дай да пия малко вино. Ти си легни и спи спокойно.

Отишъл той вечерта, тухлите били вече приготвени.

Влязъл в храма Сиротинко, наредил тухлите, повдигнал ковчега с покойника, сложил го върху тухлите, а сам седнал под купола, в нишата. Седи и чака.

Отгоре покойникът — отдолу Сиротинко. Станало късно, хората вече заспали, свещите били угасени и в храма долетял един гълъб.

— Колко е свободно днес, никой не пази! — продумал гълъбът и се превърнал на такава девойка, че всичко наоколо грейнало от

красотата ѝ.

Изкачила се девойката при покойника, извадила два камшика, шибнала го с единия и момъкът оживял. На разсъмване девойката шибнала момъка с втория камшик и пак го умъртвила. Тогава Сиротинко изскочил и я сграбчил. Полетяла девойката нагоре и Сиротинко заедно с нея. Държи я той здраво, не я изпуска. Изплашила се девойката. „Загинах!“ — помислила си тя, хвърлила камшиците и отлетяла.

Зарадвал се Сиротинко, прибрал камшиците. Какво богатство! Излязъл той от храма. Срећнала го бабичката и така се зарадвала, че се хвърлила да целува краката му.

— Майко, дай ми да похапна — казал Сиротинко. — Целият съм вир-вода от пот голяма борба беше. Иди кажи на царя, че мога да съживя неговия син.

Отишла бабичката при царя. Царят толкова се зарадвал, че чак краката му се подкосили от радост.

— Само го съживи. Каквото поискаш, ще ти дам. Ако щеш, цялото ми царство вземи. И аз сам ще ти служа — казал той на Сиротинко.

Отишли в храма.

Сиротинко ударил с камшика царския син и той оживял. Зарадвали се всички и го повели към двореца. И не прегръщат царския син, а Сиротинко. Всички го молят:

— Кажи с какво да ти се отблагодарим?

Показал им Сиротинко чашата и ги попитал:

— Имате ли такава чаша? Дайте ми я.

— Не, нямаме такава чаша — отвърнали му те.

— Е, щом нямате, останете си със здраве — казал Сиротинко и си заминал.

Вървял, вървял що вървял, стигнал в друго царство. Гледа — хората ходят голи, както майка ги е родила.

Зачудил се Сиротинко:

— Какво става тук? Де се чуло и видяло това?

Царят на тази страна му обяснил:

— Виждаш ли онова царство от другата страна на морето? Там дрехи, колкото щеш, просто няма къде да ги дьнат, така си и изгниват, а у нас пък житото гние, спарва се.

— Защо не направите размяна и не си докарате дрехи?

— Всичко потъва в морето.

— Аз ще отида и ще ви докарам — отсякъл Сиротинко.

— Ако докараш, каквото поискаш, ще ти дадем — отвърнал царят.

Натоварили кораби и отплавали.

Стои Сиротинко и гледа морето. Изведнъж от водата се показала ръка, а на нея — златна гривна. Ударил той ръката и от водата изплувала жена — за чудо и приказ! Всичко наоколо светнало. Сграбчил я здраво Сиротинко за ръката, държи я и не я пуска. Изплъзнала се тя все пак, оставила в ръката му само златната си гривна.

Преплавали корабите морето и се завърнали обратно, натоварени с дрехи.

Всички го питали зарадвани:

— Как да ти се отблагодарим за това?

— Имате ли такава чаша? — попитал ги Сиротинко.

— Не, нямаме.

— Видя се то какъв ми е късмета — рекъл Сиротинко и продължил нататък.

Вървял, вървял, прекосил цялото царство. Гледа — пред него се простира път, целият засаден с върби. На една от върбите била окачена за косите девойка хубавица със златни пантофки на краката.

— Спаси ме, избави ме от тая беда, свали ме оттук! Жена ще ти стана — извикала тя на момъка.

— А как да те снема?

— Ела по-близо, ще стъпя на раменете ти и ще сляза — отговорила тя.

Приближил се момъкът, застанал под върбата, а девойката така силно го ударила, че той потънал в земята. Много момци била погубила тя. Само че, Сиротинко успял да се измъкне и да я сграбчи за крака. Отлетяла девойката, но едната ѝ златна пантофка останала в ръцете му.

Тръгнал момъкът отново. Вървял, вървял, по едно време гледа — пред него градинка, а в градинката — къщичка. Пред къщичката седяла една бабичка.

— Каква правиш тук, майко? — попитал я Сиротинко.

— Виждаш ли онзи замък, синко? В него живеят три сестри и аз им прислужвам. Не съм бедна вдовица, имам си и дом, и семейство, но те ме отвлякоха и ме принудиха да им слугувам.

— А не може ли да видя тези сестри, но така, че да не ме забележат? — запитал момъкът.

— Защо да не може — отвърнала бабичката. — Ела с мене.

Завела го тя във високия замък.

А там имало сложена трапеза с различни ястия. Всичко било вече готово за вечеря. Скрила го бабичката под масата и излязла.

Дошли трите сестри.

— Хайде да вечеряме — казали те и седнали около трапезата.

— Е, да почнем наздравниците — рекла най-голямата сестра. — Аз обикнах един царски син, но родителите му ме разсърдиха и аз го убих. Всяка нощ го съживявам и на разсъмване отново го умъртвявам.

Ала яви се един момък и ме победи. Млад е той още, но ще порасне и ще стане такъв юнак, че сам срещу седем царства ще излиза. Да прием за негово здраве!

Втората казала:

— Аз едно царство морих от глад, друго — от студ. Победи ме един момък, златната ми гривна дори взе. Няма какво, юнак е, нека бъде жив и здрав.

А третата рекла:

— Какво има тук за чудене? Изглежда, че същият този момък ми смъкна от крака пантофката. Дано и тя му донесе щастие. Да прием за негово здраве!

Излязъл тогава пред тях Сиротинко и казал:

— Хайде налейте и на мене да пия, да ви благодаря!

— Защо си дошъл тук? — попитали го сестрите.

А в това време Сиротинко видял, че на масата имало от същите чаши, каквито той търсел.

— Ето за такава чаша съм дошъл — отговорил той.

По-големите сестри заръчали на най-малката:

— Иди му донеси, ако иска, и четиридесет чаши!

Взел Сиротинко и четиридесетте чаши и си тръгнал.

Минал покрай царя, на когото спасил корабите и докарал дрехи, и му казал:

— Вземи тая чаша за спомен от мене. И му дал една чаша.

Минал покрай оня цар, на когото съживил сина, и му казал:

— Ето и на вас две чаши.

И все пак Сиротинко бил замислен. Мъчел се той да си спомни кога е тръгнал и колко време му остава още от срока, за да не погуби побратимите си.

Пресметнал, че има още девет дена път, а до срока му остават само четири дни. Какво да прави, как да спаси побратимите си?

— Защо си толкова натъжен? — попитал го царят.

— Как да не съм натъжен — двамата си братя губя, заради мене ще загинат, ако не стигна навреме, а имам още девет дена път.

— Успокой се — рекъл царят, — за девет часа ще бъдеш там. Яж, пий и се весели, аз ще се погрижа за всичко.

Царят заповядал да извикат девойката Пашкунджи.

— Къде да го отнеса? — попитала тя.

Момъкът ѝ разправил.

— За три часа ще пристигнем — казала Пашкунджи, — нека само се наям, както трябва.

— Привържи се за мене с въже, но гледай да е по-здрово. Знай, че при всяко мое подсвиркване духва такъв вятър, че буквите дървета остават без клони — толкова силно се удрят едно о друго.

Привързал се здраво Сиротинко. Литнала Пашкунджи, хвърчи като вихър.

А там вече били завързали очите на разбойниците — побратимите му, и попът се готвел да им чете предсмъртна молитва — щели да ги бесят.

Врълетяла изведнъж Пашкунджи, пернала с крило попа и той се преметнал, после дръпнала превръзката от очите на братята.

Видели се тримата побратими и се забравили от радост.

Съдията заповядал веднага да обесят търговеца и цялото му богатство да дадат на братята. Сиротинко казал:

— Не ни трябва неговото богатство, раздайте го на вдовиците и сираците.

И аз бях там, ядох и пих до насита, а като се върнах като че ли нищо не е било.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.